

Lestrarstefna

Leik og grunnskóla í Borgarbyggðar 2022-2026

Lestrarstefna leik- og grunnskóla í Borgarbyggð

Starfshópur um lestrarstefnu Borgarbyggðar

Ásta Björk Björnsdóttir Grunnskólanum í Borgarnesi
Elín Friðriksdóttir Leikskólanum Uglukletti
Fjóla Benediktsdóttir Fjölskyldusviði
Guðrún Rebekka Kristjánsdóttir Grunnskólanum í Borgarnesi
Gunnur Rögnvaldsdóttir Leikskólanum Klettaborg
Magnea Helgadóttir Grunnskóla Borgarfjarðar
Sigurlaug Kjartansdóttir Leikskólanum Hraunborg
Sigurbjörg Þórunn Marteinsdóttir Leikskólanum Andabæ
Sunna Kristín Gunnlaugsdóttir Leikskólanum Hnoðrabóli
Sæunn Ósk Kjartansdóttir Grunnskóla Borgarfjarðar

Efnisyfirlit

1. Inngangur	4
2. Hlutverk og markmið lestrarstefnunnar	4
Markmið lestrarstefnunnar er:	4
3. Lestur í leikskólum Borgarbyggðar	4
4. Lestur í grunnskólum Borgarbyggðar	5
4.1 Yngsta stig 1.- 4. bekkur	5
4.2 Miðstig 5.-7. bekkur	6
4.3 Unglingastig 8.-10. bekkur	6
5. Matstæki	7
Leikskóli	7
Grunnskóli	7
1. bekkur	7
2. bekkur	7
3. bekkur	8
4. bekkur	8
5. bekkur	9
6. bekkur	9
7. bekkur	10
8. bekkur	10
9. bekkur	11
10. bekkur	11
6. Samstarf heimila og skóla	12
7. Íslenska sem annað tungumál	12
Heimildaskrá	13

1. Inngangur

Læsi er einn af grunnþáttum menntunar. Læsi er samkvæmt aðalnámskrá vítt hugtak sem snýst um sköpun merkingar og getur falið í sér hæfni til að lesa í umhverfi sitt og tjá upplifun sína, tilfinningar og skoðanir á fjölbreyttan hátt. Náttúru-, upplýsinga- og myndlæsi eru þættir sem þjálfar þarf í margvíslegu samhengi í gegnum alla skólagönguna. Lestur og ritun eru tæki sem nýtast til að ná því meginmarkmiði læsis að nemendur séu virkir þátttakendur í að umskapa og umskrifa heiminn.

Það er metnaðarmál í Borgarbyggð að nemendur njóti bestu hugsanlegu kennslu í máli og lestrartengdum þáttum allt frá því þeir hefja nám í leikskóla fram að útskrift úr grunnskóla. Í skólunum er lögð áhersla á ríkulegt lestrarumhverfi, bækur eru sýnilegar og nemendur hvattir til að lesa, skoða og ræða bækur. Kennarar sinna málörvun og lestrarkennslu markvisst eftir þörfum hvers aldurstigs og er þá horft jöfnum höndum til lesskilnings, lestraránægju, lestrarnákvæmni og lestrarhraða. Unnið er markvisst að eflingu orðaforða, hlustunar og málfærni alla skólagöngu barnsins.

Foreldrum er gerð grein fyrir mikilvægi þess að þeir sinni málörvun og lestri heima og taki þannig þátt í að efla þennan mikilvæga námsþátt hjá börnum sínum. Foreldrar fá fræðslu um hvernig þeir geta best sinnt ólíkum þörfum barna á hverju aldurstigi. Fylgst er reglubundið með framvindu barna í máli og lestri og gripið með viðeigandi hætti ef þurfa þykir.

2. Hlutverk og markmið lestrarstefnunnar

Samkvæmt Aðalnámskrá er litið á læsi sem samspil lesturs og ritunar. Þar er sagt að í traustu læsi felist hæfnin til að geta ráðið í letur, skilið og túlkað texta, lært af honum og miðlað þeirri þekkingu áfram. Lestrarstefna er sett af sveitarfélaginu til að halda utan um heildarsýn um framkvæmd og þróun kennslu á sviði máls og lesturs í leik- og grunnskólum. Stefnunni er ætlað að styðja við starf skólanna, skilgreina markmið og leiðir sem síðan eru útfærð frekar í hverjum skóla fyrir sig. Þróun lesturs er ævilangt ferli allt frá upphafi máltöku fram á fullorðinsár og er mikilvægt að skólarnir komi að þeirri þróun hjá hverjum nemanda með markvissum og eflandi hætti.

Markmið lestrarstefnunnar er:

- að tryggja jafnan rétt allra nemenda í sveitarfélaginu til gæða kennslu á sviði máls og lesturs,
- að tryggja samfellu og stíganda í lestrarnáminu,
- að veita foreldrum yfirsýn yfir lestrarnámið og auðvelda þeim stuðning við það heima.

3. Lestur í leikskólum Borgarbyggðar

Í leikskólum er lagður grunnur að lestrarnámi barna. Mikil áhersla er lögð á að efla málþroska, orðaforða og hljóðkerfisvitund barna á öllum aldri með leik, málörvun, samverustundum, lestrastundum, spilum o.fl. Daglegar athafnir eru notaðar til eflingar með því að setja orð á hluti og athafnir og ýta undir samræður og samskipti. Lögð er áhersla á sjónrænt skipulag í máli og myndum. Bækur eru börnunum aðgengilegar og skapað er hvetjandi námsumhverfi fyrir börnin. Stuðlað er að áhuga á bókstöfum, orðalestri og ritun í gegnum leik eftir því sem þroska barna vindur fram.

Bernskulæsi er hugtak sem nær yfir ákveðna færni, þekkingu og viðhorf sem þróast

sem undanfari læsis og vísar það til lestrarhegðunar barns á leikskólaaldri áður en það fær formlega lestrarkennslu í grunnskóla. Það til hefðbundinna læsisþátta eins og hljóðkerfisvitundar, bókstafaþekkingar, umskráningar, orðaforða, málskilnings og ritunar. Læsi leikskólabarna eflist í félagslegum aðstæðum þar sem þau nota orðin og læra að leggja í þau merkingu en læsi fellst einna helst í sköpun merkingar. Efniviður og viðfangsefni leikskólans eins og náttúran, umhverfið, menningin og reynslan eru til þess fallin að hjálpa þeim að koma merkingu á framfæri. Í leikskólanum fá börn tækifæri til að efla þekkingu sína á orði, hljóðum, ritmáli og myndmáli í gegnum kennslufræðilegan leik.

Í leikskólum Borgarbyggðar er meðal annars unnið með fyrir öll börn leikskólans námsefnið Lubbi finnur málbeinið þar sem verið er að leggja inn máhljóðin á skemmtilegan hátt. Það er gert með því að leysa ýmsar þrautir í hljóðasmiðju Lubba t.d. að muna máhljóðin alveg rétt og tengja þau saman, klappa atkvæði, ríma, leita uppi bókstafi, raða málbeinum saman í orð, lesa orðin og svara skemmtilegum spurningum. Hvert máhljóð hefur ákveðið tákni sem hjálpar börnum að muna heiti þess. Unnið er einnig með stuttar sögur sem tengjast hverju máhljóði sem finna má t.d. hljóðið fremst í orði, inni í orði eða aftast í orði. Sögurnar geyma fjölbreyttan orðaforða sem hvetja til auðugs málfars. Lubba stundir eru á deildunum þar sem farið er í verkefni og sungnar vísurnar eftir aldri barnanna.

Heimalestur er á höndum foreldra sem lesa efni sem fellur að þroska og færni barna þeirra.

Til að fylgjast með stöðu barna og veita viðeigandi stuðning eru nýtt skimunartækin TRAS og HLJÓM-2 og máhljóðamælir.

4. Lestur í grunnskólum Borgarbyggðar

Fjölbreyttar leiðir eru nýttar í kennslu á lestri, ritun, orðaforða, málnotkun og lesskilningi upp allan grunnskóla. Til að fylgjast með stöðu barna og geta veitt viðeigandi stuðning eru nýtt ýmis skimunartæki sem sjá má hér að neðan. Taki nemendur ekki viðunandi framförum í lestrarnáminu er leitað leiða til að mæta þörfum þeirra. Að sama skapi er leitað leiða til að efla og styrkja bráðgera nemendur, viðhalda áhuga þeirra og sjá þeim fyrir námsefni við hæfi. Umsjónarkennari og foreldrar geta leitað til sérkennara skóla og/eða sérkennsluráðgjafa skólaþjónustu eftir ráðgjöf um leiðir.

Í grunnskólunum er lögð áhersla á yndislestur hjá nemendum, þar sem nemendur lesa í hljóði þær bækur sem vekja áhuga þeirra. Heimalestur er daglega og kvitta foreldrar fyrir lestur barnsins. Stuðlað er að lestrarvænu umhverfi í skólastofunni þar sem bækur eru sýnilegar, bæði bækur sem verið er að vinna með í Byrjendalæsi, sem og bækur sem nemendur hafa valið sér á bókasafninu.

4.1 Yngsta stig 1.- 4. bekkur

Í lestrarkennslu í 1.-4. bekk er unnið með Byrjendalæsi sem er samvirk aðferð þar sem samþætting tals, hlustunar, lesturs og ritunar er grundvöllur árangurs í lestrarnámi. Unnið er jöfnum höndum með tengingu og samband stafs, hljóðs, hraða, öryggi og lesskilning. Markvisst er unnið að eflingu orðaforða en hann er mikilvægur þáttur í góðum lesskilningi. Unnið er með almennar bækur (gæðatexta) og sprettur öll lestrarvinnan út frá efni textans.

Byrjendalæsisvinnan skiptist í 3 þrep sem eru:

- Inntak texta. Bókin/textinn lesin og rætt um efnið, unnin upprifjun og nýttur þáttökulestur nemenda.
- Sundurgreinandi vinna. Tæknilegur þáttur lestranámsins. Unnið með hljóðavitund og ritmál skoðað s.s. stafir, orðhlutar, lykilorð, orðavinna, o.fl.
- Enduruppbygging. Efnið sem unnið var með í 1. og 2. þrepi dregið saman. Unnið með sjálfstæðan lestur og leiðbeinandi lestur. Ritun stafa, orða og setninga og nýr texti saminn.

Nemendur með dyslexíu og aðra lestrarörðugleika fá viðeigandi stuðning í námi. Kennarar styðja nemendur til að nýta sér hljóðbækur og talgervil og foreldrar fá fræðslu frá skólaþjónustu um hvernig koma má til móts við barnið í námi.

4.2 Miðstigi 5.-7. bekkur

Stuðlað er að lestrarvænu umhverfi í skólanum þar sem bækur eru sýnilegar og ræddar t.d. bækur sem nemendur hafa valið á bókasafninu til að lesa í yndislestri. Lestrarmarkmið á miðstigi miða að því að efla lesfimi og lestrarþol, að gera nemendur sjálfstæða lesendur og hvetja til þess að nemendur líti á lestur sem hluta af daglegu lífi. Lögð eru til ýmis hvetjandi lestrarverkefni heima og í skóla. Gert er ráð fyrir lestrarstund á hverjum degi heima og í skóla þar sem nemendur eru hvattir til að lesa bækur sem vekja áhuga þeirra. Lögð er áhersla á tjáningu í orði og ritun tengd daglegu lífi og námsverkefnum. Áhersla er lögð á upplestur og framsögn. Unnið er markvisst með lesskilning og eflingu orðaforða í gegnum bókmenntatexta og námsbækur. Skólarnir kynna foreldrum leiðir til að styðja við börn í lestri og heimanámi. Nemendur með dyslexíu og aðra lestrarörðugleika fá viðeigandi stuðning í námi. Kennarar styðja nemendur til að nýta sér hljóðbækur og talgervil og foreldrar fá fræðslu frá skólaþjónustu um hvernig koma má til móts við barnið í námi.

4.3 Unglingastigi 8.-10. bekkur

Á unglingsstigi reynir stöðugt meira á lestur flóknari texta, bæði námsefnis og í yndislestri. Lestrarmarkmið á unglingsstigi miða að því að efla enn frekar lesfimi og lestrarþol, auka sjálfstæði og hvetja til þess að nemendur líti á lestur sem hluta af daglegu lífi. Einnig að nemendur læri markvisst að beita lesskilningsaðferðum til að takast á við flóknari texta t.d. í námsbókum og lengri skáldsögum. Allir nemendur lesa daglega heima og í skóla, skrá hjá sér lestur. Nemendur vinna með ritun í stórum og smáum verkefnum, allt frá stuttum frásögnum upp í lengri heimildaritgerðir. Unnið er með frásagnir og tjáningu bæði tengt upplifun nemenda og út frá námsverkefnum. Skólarnir kynna foreldrum leiðir til að styðja við börn í lestri og heimanámi. Nemendur með dyslexíu og aðra lestrarörðugleika fá viðeigandi stuðning í námi. Kennarar styðja nemendur til að nýta sér hljóðbækur og talgervil og foreldrar fá fræðslu frá skólaþjónustu um hvernig koma má til móts við barnið í námi.

5. Matstæki

Leikskóli

Matstæki	TRAS	Hljóm -2
Tími	2, 3, 4 og 5 ára	5 ára
Áherslupættir	Mál- og félagsþroski	Hljóðkerfisvitund
Framkvæmd	Kennarar með tilskilin réttindi	
Viðbrögð ef nemandi vikur frá aldursviðmiði	Sett inn íhlutun í skóla og á heimili í samráði við foreldra. Nemendum sem vikja mikið frá vísað í málþroskamát.	Markviss hljóðkerfisvitundarþjálfun í leikskóla og fræðsla til foreldra um þjálfun heima. Niðurstöður kynntar í grunnskóla til að strax sé hægt að veita nemendum viðeigandi kennslu.

Grunnskóli

1.bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 20 orð/mín – Almenn viðmið 55 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 75 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Sjónrænn orðaforði (skólagátt)	Orðleysupróf (skólagátt)	Lesskimun fyrir 1.bekk (skólagátt)
Tími	September, janúar og maí	Þegar nemandur ná ekki lágmarksviðmiðum í janúar		október
Áherslupættir	Hraði	ritháttarlestur	Tenging hljóða og stafa	Hljóðkerfisvitund, stafapækking, málskilningur, lesfimi
Framkvæmd	Umsjónarkennari			
Viðbrögð ef nemandi vikur frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk í fámennum hópum eða einstaklingslega með verkefnum sem falla að þörfum þeirra. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla.		Nemandur sem koma út í áhættu 3, 2 eða 1 fá stuðning í bekk þar sem sett eru upp verkefni sem falla að þörfum þeirra út frá verkefnum í Leið til læsis.	

2.bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 40 orð/mín – Almenn viðmið 85 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 100 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Sjónrænn orðaforði (skólagátt)	Orðleysupróf (skólagátt)
Tími	September, janúar og maí	Þegar nemandur ná ekki lágmarksviðmiðum í janúar	
Áherslupættir	Hraði	ritháttarlestur	Tenging hljóða og stafa
Framkvæmd	Umsjónarkennari		
Viðbrögð ef nemandi vikur frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk í fámennum hópum eða einstaklingslega með verkefnum sem falla að þörfum þeirra. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum		

3. bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 55 orð/mín – Almenn viðmið 100 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 120 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Matsrammi fyrir lesfimi	Orðarún	Logos
Tími	September, janúar og maí	Reglulega yfir skólaárið í vinnu með nemendum	Haustönn og vorönn	Eftir áramót fyrir þá nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum Menntamálastofnunar í leshraða
Áherslupættir	Hraði	Lestrarlag	Lesskilningur	Lestraröryggi
Framkvæmd	Umsjónarkennari			Skóli/skólaþjónusta
Viðbrögð ef nemandi vikur frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk, í fámennum hópum eða einstaklingslega með verkefnum sem falla að þörfum þeirra. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum	Nemendur sem fá undir 6 stig í mælikvarða um lesfimi þurfa þjálfun í flestum þáttum lesfiminna.	Nemendur sem fá færri en 12 stig í prófi 1 eða 10 stig í prófi 2 fá sértæka lesskilningsþjálfun í bekkjarkennslu. Eins þarf að athuga lestrarfærni eða málþroska fái nemandi færri en 8 stig	Nemendum sem falla undir 15 í hundraðsröðun í hraða eða færni er boðið lestrarnámskeið og vísað í fullnaðargreiningu. Foreldrar og skóli fá ráðgjöf um áherslupætti í kennslu og þjálfun.

4. bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 80 orð/mín – Almenn viðmið 120 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 145 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Matsrammi fyrir lesfimi	Orðarún	Stafsetning
Tími	September, janúar og maí	Reglulega yfir skólaárið í vinnu með nemendum.	Haustönn og vorönn	Október/nóvember
Áherslupættir	Hraði	Lestrarlag	Lesskilningur	Stafsetning
Framkvæmd	Umsjónarkennari			
Viðbrögð ef nemandi vikur frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk, í fámennum hópum eða einstaklingslega. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Foreldrar fá ráðgjöf frá skóla og skólaþjónustu. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum.	Nemendur sem fá undir 6 stig í mælikvarða um lesfimi þurfa þjálfun í flestum þáttum lesfiminna.	Nemendur sem fá færri en 12 stig í prófi 1 eða 10 stig í prófi 2 fá sértæka lesskilningsþjálfun í bekkjarkennslu. Eins þarf að athuga lestrarfærni eða málþroska fái nemandi færri en 8 stig	Nemendur fá markvissa kennslu í stafsetningu í bekk út frá niðurstöðum prófsins. Nemendum sem falla undir 15 hundraðsröðun er vísað í einstaklingsgreiningu í lestri hjá skólaþjónustunni.

5. bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 90 orð/mín – Almenn viðmið 140 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 160 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Matsrammi fyrir lesfimi	Orðarún	Stafsetning
Tími	September, janúar og maí	Reglulega yfir skólaárið í vinnu með nemendum.	Haustönn og vorönn	Október/nóvember
Áherslupættir	Hraði	Lestrarlag	Lesskilningur	Stafsetning
Framkvæmd	Umsjónarkennari			
Viðbrögð ef nemandi vikur frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk, í fámennum hópum eða einstaklingslega. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Foreldrar fá ráðgjöf frá skóla og skólaþjónustu. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum.	Nemendur sem fá undir 6 stig í mælikvarða um lesfimi þurfa þjálfun í flestum þáttum lesfiminna.	Nemendur sem fá færri en 12 stig í prófi 1 eða 10 stig í prófi 2 fá sértæka lesskilningsþjálfun í bekkjarkennslu. Eins þarf að athuga lestrarfærni eða málproska fái nemandi færri en 8 stig	Nemendur fá markvissa kennslu í stafsetningu í bekk út frá niðurstöðum prófsins. Nemendum sem falla undir 15 hundraðsröðun er vísað í einstaklingsgreiningu í lestri hjá skólaþjónustunni.

6. bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 105 orð/mín – Almenn viðmið 155 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 175 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Matsrammi fyrir lesfimi	Orðarún	Logos
Tími	September, janúar og maí	Reglulega yfir skólaárið í vinnu með nemendum	Haustönn og vorönn	Eftir áramót fyrir þá nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum Menntamálastofnunar í leshraða
Áherslupættir	Hraði	Lestrarlag	Lesskilningur	Lestraröryggi
Framkvæmd	Umsjónarkennari			Skóli/skólaþjónusta
Viðbrögð ef nemandi vikur frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk, í fámennum hópum eða einstaklingslega. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Foreldrar fá ráðgjöf frá skóla og skólaþjónustu. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum.	Nemendur sem fá undir 6 stig í mælikvarða um lesfimi þurfa þjálfun í flestum þáttum lesfiminna.	Nemendur sem fá færri en 12 stig í prófi 1 eða 10 stig í prófi 2 fá sértæka lesskilningsþjálfun í bekkjarkennslu. Eins þarf að athuga lestrarfærni eða málproska fái nemandi færri en 8 stig	Nemendum sem falla undir 15 í hundraðsröðun í hraða eða færni er boðið lestrarnámskeið og vísað í fullnaðargreiningu. Foreldrar og skóli fá ráðgjöf um áherslupætti í kennslu og þjálfun.

7. bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 120 orð/mín – Almenn viðmið 165 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 190 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Matsrammi fyrir lesfimi	Orðarún
Tími	September, janúar og maí	Reglulega yfir skólaárið í vinnu með nemendum	Haustönn og vorönn
Áherslupættir	Hraði	Lestrarlag	Lesskilningur
Framkvæmd	Umsjónarkennari		
Viðbrögð ef nemandi víkur frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk, í fámennum hópum eða einstaklingslega. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Foreldrar fá ráðgjöf frá skóla og skólaþjónustu. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum.	Nemendur sem fá undir 6 stig í mælikvarða um lesfimi þurfa þjálfun í flestum þáttum lesfiminna	Nemendur sem fá færri en 12 stig í prófi 1 eða 10 stig í prófi 2 fá sértæka lesskilningsþjálfun í bekkjarkennslu. Eins þarf að athuga lestrarfærni eða málþroska fá nemandi færri en 8 stig

8. bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 130 orð/mín – Almenn viðmið 180 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 210 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Matsrammi fyrir lesfimi	Orðarún
Tími	September, janúar og maí	Reglulega yfir skólaárið í vinnu með nemendum	Haustönn og vorönn
Áherslupættir	Hraði	Lestrarlag	Lesskilningur
Framkvæmd	Umsjónarkennari		
Viðbrögð ef nemandi víkur frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk, í fámennum hópum eða einstaklingslega. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Foreldrar fá ráðgjöf frá skóla og skólaþjónustu. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum.	Nemendur sem fá undir 6 stig í mælikvarða um lesfimi þurfa þjálfun í flestum þáttum lesfiminna	Nemendur sem fá færri en 12 stig í prófi 1 eða 10 stig í prófi 2 fá sértæka lesskilningsþjálfun í bekkjarkennslu. Eins þarf að athuga lestrarfærni eða málþroska fá nemandi færri en 8 stig

9. bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 140 orð/mín – Almenn viðmið 180 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 210 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Matsrammi fyrir lesfimi	Logos
Tími	September, janúar og maí	Reglulega yfir skólaárið í vinnu með nemendum	Eftir áramót fyrir þá nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum Menntamálastofnunar í leshraða
Áherslupættir	Hraði	Lestrarlag	Lestraröryggi
Framkvæmd	Umsjónarkennari		Skóli/skólaþjónusta
Viðbrögð ef nemandi vísar frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk, í fámennum hópum eða einstaklingslega. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Foreldrar fá ráðgjöf frá skóla og skólaþjónustu. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum.	Nemendur sem fá undir 6 stig í mælikvarða um lesfimi þurfa þjálfun í flestum þáttum lesfiminna	Nemendur sem falla undir 15 í hundraðsröðun í hraða eða færni er boðið lestrarnámskeið og vísað í fullnaðargreiningu. Foreldrar og skóli fá ráðgjöf um áherslupætti í kennslu og þjálfun.

10. bekkur Leshraði að vori

Lágmarksviðmið 145 orð/mín – Almenn viðmið 180 orð/mín – Metnaðarfull viðmið- 210 orð/mín

Matstæki	Lesfimi (skólagátt)	Matsrammi fyrir lesfimi
Tími	September, janúar og maí	Reglulega yfir skólaárið í vinnu með nemendum
Áherslupættir	Hraði	Lestrarlag
Framkvæmd	Umsjónarkennari	
Viðbrögð ef nemandi vísar frá aldursviðmiði	Nemendur sem ná ekki lágmarksviðmiðum fá stuðning í bekk, í fámennum hópum eða einstaklingslega. Áhersla er lögð á daglegan lestur heima og í skóla. Foreldrar fá ráðgjöf frá skóla og skólaþjónustu. Brugðist er við þörfum nemenda sem ná metnaðarfullum viðmiðum með krefjandi verkefnum.	Nemendur sem fá undir 6 stig í mælikvarða um lesfimi þurfa þjálfun í flestum þáttum lesfiminna

6. Samstarf heimila og skóla

Lestur er flókið ferli sem krefst mikillar þjálfunar að ná tökum á. Foreldrar veita skólunum upplýsingar um styrkleika barna sinna sem skólarnir geta nýtt til að byggja kennslu sína á. Þegar börn fá tækifæri til að lesa með og ræða við fullorðinn aðila sem er reyndur lesari og býr yfir meiri þekkingu, styður það við möguleika barnsins að tileinka sér þá hæfni sem er fólgin í því að nýta sér ritaðan texta til upplýsingaöflunar sem nýtist barninu einnig í sjálfstæðum lestri. Þau börn sem eiga erfitt með lestur skiptir stuðningur fullorðinna öllu máli og er forsenda þess að ná árangri, því auk þess að efla hæfni hjá barninu þarf að hjálpa því þegar það rekur í vörðurnar. Í öllum leik- og grunnskólum er gert ráð fyrir aðkomu foreldra að undirbúningi og þjálfun lestrarnáms í samræmi við reglugerð um ábyrgð, réttindi og skyldur foreldra. Leik- og grunnskólar veita heimilum ráðgjöf um vænlegar leiðir í örvun á máli og lestrarþáttum eftir því sem námi barnsins vindur fram. Mikilvægt er að foreldrar gefi sér tíma og séu virkir hlustendur og þátttakendur í lestrinum og umræðum. Tíma til umræðna og orðskýringa er vel varið þegar að heimalestri er sinnt, því þegar við ræðum saman um texta á skipulegan hátt aukum við líkur á skilningi og festum innihaldið betur í minni. Fyrir þá sem eiga erfitt með lestur og skilning eru markvissar samræður ómetanlegt tækifæri til að læra að hugsa eins og reyndur lesari. Grunnskólar sveitarfélagsins setja sér verkferla um viðbrögð sé þjálfun á lestri ekki sinnt heima í samræmi við væntingar skólans.

7. Íslenska sem annað tungumál

Í leik- og grunnskólum Borgarbyggðar stunda nemendur með fjölmörg móðurmál nám. Lagt er upp með að allir tvítyngdir nemendur fái góða almenna kennslu sem tekur mið af bakgrunni þeirra, tungumálafærni og færni á öðrum námssviðum. Með kennslunni er stefnt að virku tvítyngi nemenda og að þeir geti stundað nám og tekið virkan þátt í íslensku samfélagi. Grunnskólanemendur með annað tungumál eiga rétt á kennslu í íslensku sem öðru tungumáli. Allir skólarnir útbúa móttökuáætlun vegna nemenda með annað móðurmál. Lögð er áhersla á að tvítyngdir nemendur og foreldrar þeirra fái ráðgjöf og aðgang að upplýsingum um skólastarf í Borgarbyggð. Gætt skal að því að virða rétt foreldra til túlkajónustu á fundum.

Heimildaskrá

Aðalnámskrá grunnskóla. Almennur hluti (2011). Greinasvið (2013). Reykjavík: Mennta- og menningarmálaráðuneytið.

Aðgerðaáætlun um eflingu læsis. (2015). Menntamálaráðuneytið. Sótt 21.3.2017 af <https://www.menntamalaraduneyti.is/media/hvitbokargogn/11.-Adgerdaraaetlun-um-eflingu-laesis.pdf>
Muter, V. (2003). Early reading development and dyslexia. London: WHURR.

Almar M. Halldórsson, Ragnar F. Ólafsson, Júlíus K. Björnsson. (2013). Helstu niðurstöður PISA 2012 Læsi nemenda á stærðfræði og náttúrufræði og lesskilningur. Reykjavík: Námsmatsstofnun.

Bergljót Vilhelmina Jónsdóttir. (2010). Eflum lesskilning. Reykjavík: Háskólaprent.

Bjarney Sigurðardóttir og Sigurgrímur Skúlason. (2012). Hljóðfærni. Greiningarpróf fyrir börn í 1. bekk grunnskóla sem teljast í áhættuhópi vegna lestrarörðugleika. Hljóðkerfisvitund-Hljóðavitund. Reykjavík: Námsmatsstofnun.

Guðbjörg R. Þórisdóttir. (2021). Matsrammir fyrir lesfimi: Leiðbeiningar um notkun. Sótt 05.04.2022. Menntamálastofnun. https://laesisvefurinn.is/wp-content/uploads/2022/03/matsrammi_lesfimi_handb_2021.pdf

Ehri, L. og McCormic, S. (1998). Phases of word learning: Implications for word instructions with delayed and disabled readers. Reading and Writing Quarterly, 14, 135-163.

Freyja Birgisdóttir. (2016). Orðaforði og lestrarfærni. Tengsl við gengi nemenda í lesskilningshluta PISA. Netla-veftímarit um uppeldi og menntun. Sérítt 2016-Um læsi. Sótt 21.3.2017 af <http://netla.hi.is/haustid-2016/>

Lesið í leik. Læsisstefna leikskóla (2013). Skóla- og frístundasvið Reykjavíkurborgar.

Lestrarstefna grunnskóla Akraneskaupstaðar. (2014). Akranes.is. Sótt 05.04.2022 af https://issuu.com/akraneskaupstadur/docs/lestrarstefna_grunnsk_la_akraneska

Læsisstefna Reykjanesbæjar. (2017). Reykjanesbaer.is. Sótt 20.2.2017 af [http://www.tjarnarsel.is/files/pdf-skjol/rnb-laesisstefna-2017-final-\(1\).pdf](http://www.tjarnarsel.is/files/pdf-skjol/rnb-laesisstefna-2017-final-(1).pdf)

Lesvefurinn um læsi og lestrarörðugleika. Lesvefurinn – unninn á vegum Menntavísindasviðs Háskóla Íslands í samstarfi við Menntamálaráðuneytið. Sótt 20.2.2017 af <http://lesvefurinn.hi.is/>

Læsisvefurinn – unninn á vegum Menntamálastofnunnar. Sótt 07.04.2022. <http://www.laesisvefurinn.is>

Lög um grunnskóla nr. 91/2008

Lög um leikskóla nr. 90/2008

National Reading Panel (U.S.), & National Institute of Child Health and Human Development (U.S.). (2000). Report of the National Reading Panel: Teaching children to read : an evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction : reports of the subgroups. Washington, D.C.: National Institute of Child Health and Human Development, National Institutes of Health.

Reglugerð um ábyrgð og skyldur aðila skólasamfélagsins í grunnskólum nr. 1040/2011.

Rósa Eggertsdóttir (2008). Byrjendalæsi. Lestrarfræði. Drög. Akureyri: Háskólinn á Akureyri.

Snow, C.E., Burns, M.S., & Griffin, P. (ritstjórar). (1998). Preventing reading difficulties in young children. Washington, DC: National Academy Press.

Stanovich, K.E: (1986). Matthew effects in reading: Some consequences of individual differences in acquisition of literacy. Reading Research Quarterly, 21, 360-406.

Stefán Jökulsson. (2012). Læsi- Grunnþáttur menntunar á öllum skólastigum. Reykjavík: Mennta- og menningarmálaráðuneytið og Námsgagnastofnun.

Steinunn Torfadóttir (ritstjóri). (2011). Leið til læsis. Lesskimun fyrir fyrsta bekk grunnskóla. Handbók. Reykjavík: Menntamálastofnun.

